

Oikeusministeriö

**Oikeusministeriön lausuntopyyntö 1.9.2025, VN/22316/2023.  
Keskusrikospoliisin lausunto****1 Asia**

Oikeusministeriö on 1.9.2025 pyytänyt Keskusrikospoliisilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain, ulosottokaaren, lain verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta sekä lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa rikosten torjumiseksi ja ehkäisemiseksi. Poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä tehtävän vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvän tiedonvaihdon tehostamisen tavoitteena on parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua järjestäytyneen rikollisuuden vaikutusmahdollisuuksiin vankiloihin ja vankilaturvallisuuteen. Lisäksi tavoitteena on tehostaa tietojenvaihtoa Ulosottolaitoksen, Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisen välillä työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

**2 Keskusrikospoliisin lausunto****2.1 Henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettuun lakiin (1301/2021) ehdotetut muutokset****2.1.1 16 a § - Oikeus pyytää lausunto yrityksen tai muun yhteisön soveltuvuudesta**

Ehdotuksen mukaan Rikosseuraamuslaitos voisi pyytää Keskusrikospoliisilta lausuntoa vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi ehdotetun yrityksen tai muun yhteisön mahdollisista yhteyksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen sen selvittämiseksi, onko yritys tai muu yhteisö soveltuva vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi.

Ehdotuksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan oikeus pyytää lausuntoa olisi rajattu koskemaan työnantajaksi ehdotettua yritystä tai yhteisöä. Esityksen mukaan lausuntojen rajoittaminen perustuu ensinnäkin Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoa koskeviin tehtäviin, joiden näkökulmasta keskeisimmäksi katsotaan tiedon saaminen koskien yleisesti lausuntopyynnössä yksilöityä työnantajaa. Toisaalta lausuntojen rajoittaminen työnantajaan on esitysluonnoksessa arvioitu olevan perusteltua myös Keskusrikospoliisille johtuvan resurssitarpeen rajaamiseksi olennaiseen.

Keskusrikospoliisi toteaa, että yrityksen ja yhteisön yhteydet vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen muodostuvat pääsääntöisesti henkilöiden kautta. Yhteyksien selvittäminen edellyttää siten yritysten lisäksi erityisesti yritykseen liittyviin henkilöihin kohdistuvia rekisteritarkastuksia.

Keskusrikospoliisi toteaa, ettei lausuntojen antaminen olisi pääsääntöisesti suoraviivaisesti tehtävää työtä, vaan lausuntojen laatiminen johtopäätöksineen vaatisi tiedonkeruuta ja analyysiä. Keskusrikospoliisi toteaa hallituksen esitysluonnoksesta jäävän tällä hetkellä epäselväksi, kuinka pitkälle ulottuvia rekisteritarkastuksia voitaisiin tehdä työnantajaa koskevan lausunnon valmistelemiseksi. Edellä mainittu huomioon ottaen Keskusrikospoliisi katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa olisi syytä mainita, että Keskusrikospoliisin tekemät rekisteritarkastukset ja arviot voivat kohdistua yrityksen tai muun yhteisön lisäksi myös näihin kytkeytyviin henkilöihin kyseessä olevan yrityksen tai yhteisön yhteyksien vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen selvittämiseksi.

Keskusrikospoliisi nostaa lisäksi huomioitavaksi, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan rahanpesurekisterin tiedot eivät ole käytettävissä hallituksen esitysluonnoksessa esitettyyn tarkoitukseen. Rahanpesurekisteristä saattaa käydä ilmi ilmoituksia sellaisista epäilyttävistä liiketoimista, joilla on yhteys vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tällä hetkellä hallituksen esitysluonnoksessa kuvattu lausuntomenettely ei kuitenkaan kuulu rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisiin tehtäviin eikä nykyisiin rahanpesurekisterin tietojen käsittelytarkoituksiin.

Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan olisi lisäksi toivottavaa, että Rikosseuraamuslaitos voisi pyytää lausuntoa yrityksen tai yhteisön soveltuvuudesta vangin tai yhdyskunta-seuraamusta suorittavan työnantajaksi myös Harmaan talouden selvitysyksiköltä. Harmaan talouden selvitysyksiköllä voi olla tieto muun muassa siitä, mikäli yritys tai yhteisö on jättänyt lakisääteiset velvollisuutensa hoitamatta.

Esitysluonnoksen mukaan esityksellä ei ole arvioitu olevan suoria taloudellisia vaikutuksia. Rikosseuraamuslaitoksen Keskusrikospoliisille esittämiä lausuntopyyntöjä on arvioitu voivan olla noin 400-500 kappaletta vuositasolla. Kun lausunto olisi sisällöllisesti rajattu koskemaan vain työnantajaa, on yksittäisen lausunnon edellyttämä työ määrä arvioitu olevan myös suppeampi kuin esimerkiksi turvallisuusselvityksissä tarkoitettujen selvitysten edellyttämä resurssitarve. Tästä johtuen Rikosseuraamuslaitoksen yksittäisen lausuntopyynnön käsittelyn ei ole esitysluonnoksessa arvioitu vaativan merkittävästi uusia resursseja.

Tältä osin Keskusrikospoliisi viittaa edellä lausunnossa esitettyyn rekisteritarkastusten ulottamiseen yritykseen tai yhteisöön kytkeytyviin henkilöihin. Lisäksi Keskusrikospoliisi toteaa, että jo itsessään 400-500 lausuntoa vuodessa vaatii vähintäänkin huomattavaa resurssien suuntaamista. Keskusrikospoliisi arvioi, että ajankäytöllisesti suppeimmillaan yhden lausuntoasian käsittely vie noin tunnin. Kuitenkin, mikäli tehtävissä tarkastuksissa ilmenee tietoa, joka edellyttää jatkoselvittelyä ja lisätiedon keräämistä, voi asia vaatia huomattavasti enemmän aikaa. Asiassa voi tulla jatkoselvitettäväksi ja arvioitavaksi esimer-

kiksi se, minkä luonteista tieto on ja voidaanko sen pohjalta lausua Rikosseuraamuslaitokselle vaarantamatta mahdollisesti vireillä olevaa poliisin tiedonhankintaa. Tällöin yhden lausuntoasian käsittely voi viedä aikaa muutamasta tunnista jopa useampaan päivään.

Keskusrikospoliisi nostaa huomioitavaksi myös nyt kyseessä olevien lausuntojen antamiseen soveltuvan tietojärjestelmän puutteen. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan lausuntojen antaminen tapahtuisi nykyisten tietojärjestelmien puitteissa, mikä tarkoittaa lähtökohtaisesti sähköpostia.

Keskusrikospoliisi toteaa arvioitu lausuntotarpeen määrä huomioiden, että lausuntojen käsittelyyn tulisi saada samanlainen järjestely kuin turvallisuusselvityksissä (turvallisuusselvityslain (726/2014) 25.2 §:n mukaiset Keskusrikospoliisin tehtävät). Näissä turvallisuusrekisterin ja poliisin tietojärjestelmän tiedot vertautuvat tietyissä määrin suoraan toisiinsa, ja vain ne, joissa on osumia, tulevat Keskusrikospoliisille lausuttaviksi. Rikosseuraamuslaitoksen lausuntoasioissa Keskusrikospoliisilla voisi olla vastaavasti esimerkiksi rajapinnan kautta rajattu näkymä Rikosseuraamuslaitoksen järjestelmän asioihin, mikä voisi vähentää Keskusrikospoliisin rekisteritarkistuksiin tarvitsemää työmäärää merkittävästi. Toisaalta tällöinkin Keskusrikospoliisissa tulee tehdä harkintaa luovutettavista tiedoista.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen Keskusrikospoliisilta saamaan lausuntoon sovelletaan julkisuuslakia. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 4 kohdassa on säädetty salassa pidettäväksi poliisin ja muun esitutkintaviranomaisen rikosten ehkäisemistä tai niiden selvittämistä varten ylläpitämät rekisterit ja rikosten ehkäisemistä koskevat selvitykset. Lisäksi julkisuuslain 11 §:ssä säädetään asianosaisjulkisuudesta ja sen rajoittamisesta. Keskusrikospoliisi toteaa tämän osalta, ettei tämän tyyppisissä lausuntoasioissa asianosaisjulkisuutta ole välttämättä mahdollista rajoittaa riittävästi julkisuuslain 11.2 §:n asianosaisjulkisuutta koskevilla rajoitusperusteilla. Keskusrikospoliisi joutuu tekemään lausuntopyynnön saadessaan punnintaa, mitä tietoa on mahdollista luovuttaa ja voiko tiedon luovuttaminen mahdollisesti vaarantaa poliisin toimintaa.

#### 2.1.2 19 § - Tietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle

Ehdotetun säännöksen mukaan Rikosseuraamuslaitos saa salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä ja myös oma-aloitteisesti luovuttaa poliisille 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, jos tiedot ovat tarpeen vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja estämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi.

Keskusrikospoliisi kannattaa ehdotettua säännöstä, jonka nojalla Rikosseuraamuslaitoksen tiedonvaihtoa poliisille helpotetaan. Keskusrikospoliisi kuitenkin kiinnittää huomiota esitysluonnoksen lakiehdotuksessa käytettyihin termeihin *järjestäytyneen rikollisuuden torjunta ja estäminen*. Rikollisuuden estäminen on yksi osa rikollisuuden torjuntaa eli rikostorjuntaa, joka pitää sisällään muun muassa ennalta estämisen sekä rikosten selvittämisen. Keskusrikospoliisi nostaa näin huomioitavaksi tarpeen mahdollisesti tarkistaa ehdotetussa 19 §:n 2 momentissa käytettävät sanamuodot.

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Viola Väyrynen, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.10.2025 klo 10:42. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

**Keskusrikospoliisi**  
poliisi.fi